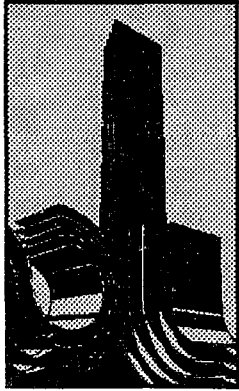

V. ÉVFOLYAM
5. SZÁM
1996.
MÁJUS-JÚNIUS

VÍZPART

AZ ALSÓ-TISZA-VIDÉKI VÍZÜGYI IGAZGATÓSÁG LAPJA

Közös folyóink tisztasága

1996. május 25-26-án az Erdélyi Magyar Műszaki Tudományos Társaság szervezte nemzetközi konferencia témája a Tisza vízgyűjtőjének erdélyi folyói voltak.

A konferencia szervezői között a már említett EMMTT mellett megtaláljuk a Magyar Mérnökök és Építészek Világszövetségét, a Pro Európa Liga szervezetét és a szolnoki székhelyű Tisza klubot.

Magyarországról olyan nevek fémjelzték a konferenciát, mint Pungor Ernő akadémikus, egyetemi tanár és Nemcsók János professzor, államtitkár.

A konferencián nagyon különböző végzettségű, foglalkozású magyar és román szakemberek, ideértve romániai egyetemi hallgatókat is, saját kutatásaikra támaszkodva, közös felelősséggel keresték az erdélyi, illetve az onnan Magyarországra átfolyó folyók megőrzésének lehetőségét. Külön öröm volt a konferencián, hogy a korábban, néha egymás ellen forduló biológusok, környezetvédők és vízgyűjtők ezúttal végső célokat tekintve, teljes egységbe kerültek és a különböző szakmák nagyon jól kiegészítették egymást.

Szegedről a konferencián Major Tibor környezetvédelmi igazgatóval együtt vettünk részt és két egymást követő és egymást kiegészítő előadásban, a Maros közös érdekeltégű szakaszának árvízvédelmi és vízminőségi kérdéséről számoltunk be. Az árvízvédelmi együttműködés kapcsán, a szófiai konvencióra hivatkozva, szorgalmaztuk a közös érdekeltégű szakasz fogalmának kiterjesztését a vízgyűjtő mindazon területeire, ahol a beavatkozások hatása a másik ország területén érezhető.

Ezt a gondolatot a konferencia nagy érdeklődéssel hallgatta és a megfogalmazott ajánlások közé is bekerült. A konferencia a tudományos eredmények mellett baráti kapcsolatok kialakítására is lehetőséget adott és a beszélgetések során derült ki, hogy a kapcsolatok szélesítésének számtalan lehetősége van. Így került sor arra, hogy az Erdélyi Magyar Műszaki Tudományos Társaság meghívást kapjon a Kárpát-medence vízgazdálkodásáról és vízi környezetvédeleméről össze rendezendő konferenciára, melyről eddig sajnálatos módon nem értesültek. Ez a konferencia tovább mélyítette a folyókkal foglalkozó, mindkét országban azonos elveket valló szakemberek együttműködését és reményt ad rá, hogy egyszer közös folyóink valóban tisztábban fognak medrükben folyni.

Dr. Kovács Gábor

Mi lesz veled, újszegedi Holt-Maros?

A holtágat alsó végén körülbelül 400 méter hosszú csatorna követi az árvízvédelmi töltésig, ahol egy 0,5 köbméter/perc teljesítményű szivattyútelep van. A holtágmeder átlagos szélessége 25 méter, mélysége 3-4 méter. A vízmélység rendszerint 0,5-1,2 méter közötti. A holtág elsődleges funkciója: a környező területek (mintegy 100 hektár) csapadékvízének a befogadása (tíz beakötési helyen) és továbbvezetése a marostói szivattyútelep felé, mely azokat a Tiszába emeli. Korábban több termálkút (az egykori Felszabadulás TSz és a Városgazdálkodási Vállalat kertészetének kútjai) csurgalék-hévízét is a holtágba vezették. Ezek kiiktatásáról vízügyi natarozat született.

A holtág – egy rövid, a Délép-üdülőtelep menti rehabilitált szakasz kivételével – rendkívül elhanyagolt állapotban van. A meder fenekét vastag iszapréteg borítja, a meder vízi növényzettel erősen be van növe. A víz az illegálisan bevezetett szennyvizektől és a bedobált hulladéktól, valamint a szerves iszapból és a korábbi, szeméttel történt mederfeltöltésekből kiindulva, kedvezőtlen folyamatok következtében állandóan szennyezett, kellemetlen büzt áraszt, mely a környék lakosságának életét megkeseríti. Az Ativizig laboratóriuma 1981-ben tíz mintavételi helyen vizsgálta a víz minőségét, s – a Délép-es rész kivételével – a sóháztartás, a oxigénháztartás mutatói és a különleges mutatók szerint is rendkívül rosszak, III-IV. osztályúnak, vagy

Az újszegedi Holt-Maros a Maros folyó múlt században végzett szabályozási munkálatai során jött létre, miután a tiszai torkolatnál az úgynevezett marostói átmetszést (hossza 2,2 kilométer) megépítették. A lemeztett kanyargós rész hossza közel 10 kilométer volt. Ennek felső, keleti vége fokozatosan feltöltődött, mezőgazdaságilag művelt területté vált, bár a terep hullámszerű hemelkedése ma is jelzi a folyó egykori vonalát. A holtág megmaradt, vízzel többé-kevésbé feltöltött alsó szakasza, mely Újszeged beépített területei között húzódik, csupán 3,3 kilométer.

osztályon kívülnek minősítette. A vízminőség a '80-as és '90-es években tovább romolhatott, mert a sorozatosan száraz években a holtág csapadékvizekből alig kapott utánpótlást. Az év nagy részében pangó víz (talajvízzel kevert, egyéb víz) van a mederben. Különösen elszomorító a helyzet az átereszek környékén, ahol fölszaporodott a felszínen úszó szemét. A holtág tulajdonosa és kezelője: Szeged város önkormányzata.

Az újszegedi Holt-Maros állapotának javítását mindegyik az illegális szennyvízbevezetések megszüntetésével és a meder kitisztításával (a szerves iszap eltávolításával) lehetne elérni. Ez a két beavatkozás csak egyidejűleg, együtt végrehajtva lehet hatékony, önmagában egyik sem oldja meg a problémát. Természetesen a meder és a part rendezése, a vízi és parti növényzet rendszeres ápolása is hozzátartozik a holtág rehabilitálásához. Végül bizonyára jótékony hatása lenne annak, ha megoldanák a holtág vízutánpótlását, lassú, de állandó vízforgalmat teremtvé. A holtág vízpótlá-

sára több lehetőség is kínálkozik. Az Ativizig 1981-ben készült tanulmányterve (tervező: Fajka László) a következő négy változatot vizsgálta meg.

Az I. változat szerint a marostói szivattyútelep átépítésével (reverzibilissé tételével) alulról lehetne a holtágat feltölteni. Ennek hátránya, hogy így nincs vízkörforgalom. A II. változat esetében ugyancsak a fentiek szerint történne a vízbeszerzés, de a vizet egy meglévő övcsatorna átépítésével és meghosszabbításával a holtág Thököly úti végéhez vezetnék, így teremtvé meg a víz körforgalmát. Hátránya, hogy a csatorna lakott területen vezetne keresztül.

A III. változat szerint a vízbeszerzés az egykori újszegedi Haladás TSz öntöző vízkivételéről történne (a Tisza bal partján, Újszeged déli részén), és a meglévő (?) nyomócsőhálózat igénybevételel és egy új tápcsatornán keresztül jutna a holtágba a víz.

Hátránya, hogy a vízszállítás útja túl hosszú, a rendszer üzemeltetése – a nyomás alatti vízszállítás miatt – túl

költséges.

A IV. változat a Maros bal partján (2,5 folyamkilométer), meglévő (?) öntöző vízkivétel helyére tervezi a holtágat ellátó szivattyútelepet (teljesítménye 0,5 köbméter/perc), ahonnan a víz körülbelül 4 kilométer hosszú magasvezetést tápcsatornán jutna el a – Kamara-töltés mellett haladva – a holtágba.

Ezen utóbbi változatot az Ativizig 1987. évi terve (tervező: Czizrok Ferenc) – kissé módosítva – részleteken kidolgozta, összekapcsolva Észak-Újszeged komplex vízrendezésével és egy öntözőtelep kialakításával. A különbség lényegében az, hogy a tápcsatorna nem a Kamara-töltés mentén, hanem az egykori holt meder nyomvonalán halad.

Ezzel a tervvel egyidőben készítette el a Délterv a holtág és közvetlen környezetének rendezési tervét (tervező: Takács Máténé). Természetesen további vízpótlási változások is elképzelhetők, de valószínű, hogy a legutóbb ismertetett változat, vagy annak valamilyen módosított formája a legkedvezőbb. Az volna az ideális, ha öntözőtelep (vagy más hasznosító létesítmény) létesülne a holtág alsó végén, onnan venné ki a vizet, tehát körülbelül 8 kilométeres megtett út után, így a holtág vízforgalma az öntözési időben automatikusan megoldódna, azért külön nem kellene fizetni. Nagy kérdés persze, hogy akár-e öntözni valaki ebben a térségben.

(Folytatás a 2. oldalon)

Tanulmányút Erdélyben

Ahogy a Magyar Hidrológiai Társaság hírei között olvashatjuk, a Társaság közel negyven tagja szakmai tanulmányút keretében egy kisebb erdélyi körúton vett részt. Milyen volt az út? – erről kérdeztem Tót Ottó barátomat, az utazók egyikét.

– Nekem nagyon jó volt. Ezen az útvonalon eddig nem jártam, nagyon sok szépséget, sok érdekességet láttam. És bár elég fárasztó volt, nagyon örülök, hogy részt vehettem. Elsősorban csoportunk vezetőjének, Novák Gyulának köszönhetően egész úton szinte semmi problémám nem volt senkivel, semmivel.

– Idegenvezetőinktől útközben is na-

gyon sokat tanulhattunk. Azt hiszem, mindnyájan köszönettel tartozunk dr. Vitális György kandidátus úrnak, a Földtani Intézet nyugdíjas geológusának, dr. Pogány András temesvári egyetemi tanár úrnak és dr. Molnár Béla hidrogeológus professzor úrnak (JATE Földtani Tanszék) azért a nagyon részletes, a társaság figyelmét minden érdekességre felhívó szakszerű kalauzolásért, amiben egész úton részesülhettünk. És meg kellene még egyszer valahogy köszönni azoknak a helyi vendéglátóknak is a mindenhol szívélyes, nagyon baráti fogadtatást, akik a kedvünkért órákon keresztül

velünk sétálva mutatták be a helyi nevezetességeket. Sajnos mindenki nevét nem jegyeztem meg, de dr. Újvári József kolozsvári egyetemi tanár urat nem tudom elfelejteni.

– A hetvenes éveik felé ballagó tanár úr nyugállományba vonulása előtt az egyetem természetföldrajzi tanszékének professzora, Románia vízföldrajzának megfrója és több mint száz tudományos tanulmány szerzője, rendkívül „jóízű” magyar ember. Nagyon hangulatos, lebilincselően érdekes előadását Kolozsvár és Gyalu között haladva volt szerencsénk hallgatni.

(Folytatás a 2. oldalon)

A Magyar Hidrológiai Társaság hírei

A Magyar Hidrológiai Társaság elnöksége május 7-én ülést tartott, amelyen jóváhagyták az 1995. évi mérlegbeszámolót, határoztak a Társaság által adományozott kintitüntetésekre és díjak ügyében. A kintitüntetése átadására 1996. október 29-én, a Társaság közgyűlésén kerül sor. Az elnökség a hódmezővásárhelyi szennyvíztisztító telepet Lampl Hugó díjra méltónak ítélte és döntött ezen díj odaítéléséről. Ismertették a víz világnapi országos pályázat eredményeit és örömmel jelenthetjük, hogy területünkéről Mészáros Gréta kunszentmártoni általános iskolai tanuló rajzpályázatával I. díjat nyert az általános iskolák alsó tagozatosainak kategóriájában. A középiskolás képzőművészeti kategóriában II. díjat kapott Kucsoara Márta, III. díjat Nagy István, mindketten a szegedi Tömörkény István Gimnázium és Művészeti Szakközépiskola tanulói.

Az elnökség foglalkozott az 1996. október 29-iki közgyűlés előkészítésével is, amely egyúttal tisztújító közgyűlés lesz. Megválasztotta a jelölőbizottságot, melynek elnöke Török Imre György, a

Szegedi Területi Szervezet elnöke lett.

A társaság május 21-24-én Sopronban rendezte az évi országos vándorgyűlést, amelyen ezúttal a korábbiakhoz képest, elsősorban anyagi okok miatt, területi szervezetünket csak hárman képviselték.

A társaság területi szervezete május 13-án taggyűlést tartott, amelyen megválasztotta a szegedi területi szervezet elnökségének tisztújítását előkészítő jelölőbizottságot.

A jelölőbizottság elnöke: dr. Kovács Gábor, tagjai Dr. Fodré Zsófia és Vargáné Patkós Margit.

Kérjük a tagtársakat, hogy javaslataikkal keressék meg a jelölőbizottságot.

A társaság Szegedi Területi Szervezete május 27-től 30-ig erdélyi szakmai tanulmányutat szervezett, amelyhez Szeged Város Közgyűlése, a Szegedi Vízmű Kft., a SZEVIÉP Kft., a Magyar Vízügyi Kivitelezési Kft. és a Tisza-Marosközi Vízgazdálkodási Társulat is támogatást biztosított. A támogatást ezúton is köszönjük.

T. I. Gy.

Tanulmányút Erdélyben

(Folytatás az 1. oldalról)

Aztán meg kellene itt is köszönni Nagy Kálmánnak, a tusnádi utazási iroda utas-kísérőjének és Szilágyi-Katona Istvánnak, a kolozsvári Diakóniai Központ munkatársának a mindenre kiterjedő gondoskodást, ami hozzájárult ehhez a szép élményhez.

– Merre jártatok?

– Szegedről kora reggel indultunk, már 9 órakor Aradon voltunk, ahol beszállt hozzánk Pogány professzor. Megismertett minket Arad szakmai és kulturális nevezetességeivel. Így többek közt megnéztük a városi partfalat, az aradi fővízkivételt és természetesen az aradi vértanúk emlékművét is.

– A szakmai programban a lippai vízkivétel következett, de Lippánál tettünk egy kis kitérőt Radnára, a híres és nagyon szép máriaradnai kegytemplomhoz. Aztán tovább haladtunk a Maros völgyében Dévágig. Itt egy mindenkit jól megizzasztó gyalogos túra következett, fel a dévai várba (és vissza – ez sem volt sokkal könnyebb). Akkor még nem tudtuk, milyen szerencsénk van a dologgal... Ez a „séta” ugyanis eredetileg csak a másnapi programban szerepelt, másnap viszont szinte egész nap esett az eső, ezért biztos nem tudtunk volna felmenni, pedig a látvány csodálatos volt, kár lett volna kihagyni.

Dévától – még továbbra is a Maros mellett utazva – Piskinen és Szászvároson keresztül estére megérkeztünk az Algyógy melletti, gyönyörű környezetben lévő, csodálatos tiszta levegőjű, gyógyvizéről híres fürdőhelyre, Feredógyóra. Két napig itt volt a szálláshelyünk.

Utunk második napja kicsit borongósan indult, az eső azonban nem tudta elrontani a kedvünket, hosszú út állt előttünk, korán elindultunk. A délelőtti folyamán a brádi aranyműzeum csodálatos érc- és kőzetgyűjteményében gyönyörködhetünk, a múzeum helyi szakértője és „saját geológus-

aink” szakavatott kalauzolásával. Innen újabb hosszú (az elég rossz minőségű utak miatt inkább időben, mint távolságban hosszú) út vezetett Vajdahunyadra, a várba. A történelemmel volt fantasztikus találkozónk. Nagyon szomorú, hogy ezt a gyönyörűséget anyagi hiányában mai gondozók nem tudják igazán úgy rendben tartani, ahogy megérdemelné (na de ez sajnos, nálunk is előfordul). Így is nagy élmény volt falai közt járni.

Vajdahunyad után a Kenyérmező mellett elhaladva, Szászsebesen keresztül a Sebes folyó völgyében található víztározók egyikét, a méreteiben igen tekintélyes sebeskápolnai tározót és műtárgyát látogattuk meg. Később este lett, mire Feredógyóra értünk. A vacsora most talán még jobban esett, mint előző este, utána még egy kis séta, egy kis ulti (ki mit szeret) és „felkészülés” a holnapi napra.

A harmadik napon ismét korán reggeliztünk, indulás Gyulafehérvárra. Itt két gyönyörű székesegyház (az ortodox és a katolikus) szépségeit volt szerencsénk látni. Azért is mondom szerencsénknek, mert a katolikus templom körbeállványozva éppen a felújítás kényszerét „élvezte” és csak tekintélyes helyi kisérrónak köszönhetjük, hogy a sekrestyén keresztül be tudtunk jutni a nevezetes székesegyházba.

– Ezután szétmentünk egy kicsit a városban. Két részből áll, mondanom sem kell, hogy nekem igazán az óváros tetszett. Nagy sétát tettünk a várban, ellátogattunk a teológiai egyetemre és a város híres könyv- és levéltári gyűjteményét is megnéztük. Ezután Nagyenyed, rövid séta, majd elhagyva a Maros völgyét, az Aranyos-szék áthaladva Torda követekezett.

– Nagy élmény volt a kis kirándulás a tordai hasadékhoz. Nehéz betelni a látvánnyal, a csodálatos környezettel. Sok kirándulóval, többek közt magyar buszokkal is találkoztunk. Estére Kolozsvárra értünk, ahol a

Diakóniai Központban kaptunk szállást (mindenütt rend és tisztaság, kedvesség és gondoskodás – mindenkinek ajánlom, itt szálljon meg, ha arra jár). Lecuccolás, mosakodás és máris indultunk a Kolozsvártól kb. 20 km-re, a Gyalui havasokból ide siető Hideg-Szamos és a Kapus találkozásánál lévő Gyalura, ahol egy hangulatos vendéglőben kaptunk bőséges vacsorát. Utána kellemes baráti beszélgetés, borozgatás, sörözés zárta az élménydús napot.

– Az utolsó nap sem telt eseménytelenül, sőt talán a legszebb látványban ekkor volt részünk. A délelőtti kolozsvári városnézéssel telt el: a csodálatosan szép Szent Mihály templomban a kántor úr jóvoltából egy kis orgonamuzsikát is élvezhetünk. A Farkas utcai református templom, Mátyás király szülőháza (falán az új „Funáremekművel”), a Házsongárdi temető és a város hangulatos utcái, csodaszép régi házai, a sok-sok magyar dolog miatt – minden tény ellenére – vegyes érzelmekkel utaztunk tovább.

Utunk felejthetetlen szépségű helyeken, a Bihari hegységen át, az Erdélyi érc-hegység és a Gyalui havasok között, az Aranyos völgyében vezetett, közel száz kilométeren keresztül több mint ezer méteres hegyek között, Tordától Aranyosbányán, Topánfalván, Aranyosfőn, Diófáson (micsoda gyönyörűségesen szép magyar faluképek!) át Biharlonkáig.

– Közben volt egy kis kitérőnk az 1128 méter magas Székelykő melletti Torockóra. Már a falu előtt megálltunk, gyönyörködni a Székelykő fenséges látványában, amikor Annus néni, a Geley Király család büszke székely sarja a mezőről hazafelé balagatában meglátott minket és hozzánk csatlakozva felajánlotta, nézzük meg belülről az ő kis házat, mert az ott látható dolgokat még az édesanyja kezdte el gyűjteni és bizony mára már sokminden összegyűjtött. Egyszerre csak hat ember fért el, felváltva léptünk hát be a székelyföld

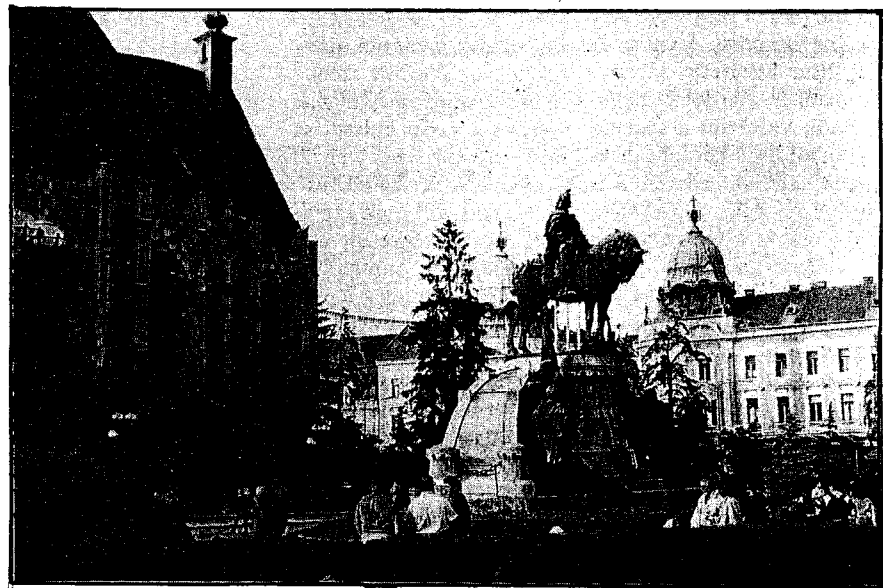
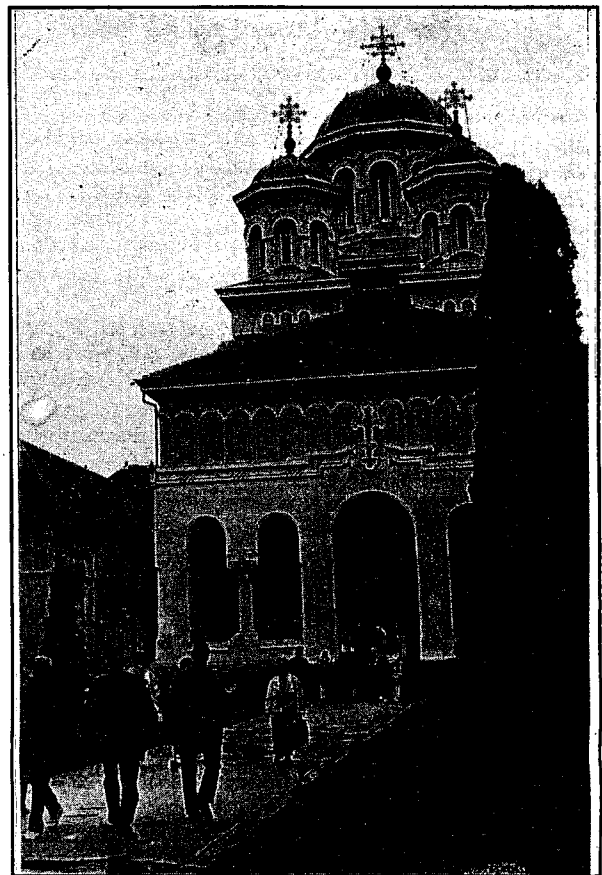
minden szépséges népművészeti remekét élénk tőrőpicé házikóba. Amit ott látunk, azt nem lehet elmondani. A bútorok, ruhák, eszközök, képek és egyéb csodák látványa leírhatatlan.

– Innen bementünk a falu múzeumába, ahol a vasércbányászat és a bányászélet relikviái mellett a környék egyéb népművészeti értékeiből is láthattunk néhány nagyon szép darabot, de igaza volt Annus néni, az övé szebb volt. Azért itt is nagyon megfogott valami. A vendéglőben olvastam egy ott járt magyar bejegyzését: „Köszönjük a torockóiaknak, hogy őrzik közös értékeinket.” Hát igen... köszönjük.

Mielőtt tovább mentünk volna, a helyi népművészeti bazárban mindenki minden pénzét elköltötte, így aztán könnyebb zsebbel, de mindenképpen sokkal gazdagabban indulhattunk tovább. Aranyosfőnél megpróbáltunk egy kis „arany-mossással” is, hátha... Sajnos nem jött be. Azzal vigasztaltuk magunkat, hogy csak azért nem, mert kevés időnk volt. Így is éjjel fél kettőkor értünk Szegedre. Csodálatosan szép út után.

Talán lesz még hasonló. Ebben bízik e sorok leírója:

Benke György

Mi lesz veled, újszegedi Holt-Maros?

(Folytatás az 1. oldalról)

A Maros menti vízkivétel megfelelő kialakításával – a Maros magas vízállása idején – gravitációs (szivornyás) vízellátásra is mód nyílna.

Lényeges szempontokra derülhet fény a legújabb városrendezési tervből, Újszeged ezen részének távlati te-

rülethasznosítási javaslataiból, melyek megvalósítását össze kell kapcsolni a Holt-Maros rendezésével.

Legnagyobb gond a holtág-rehabilitáció megszervezése és finanszírozása. Ehhez talán segítséget nyújthatnak a kormányzati szervek is. A KHVM-ben most készül egy előterjesztés a holtágokról a

kormány részére, melyben javaslatok vannak arra vonatkozóan, hogy miként lehetne a holtágak rehabilitációs munkálatait a központi költségvetésből is támogatni (a céltámogatási pályázati rendszer kiterjesztésével, elkülönített állami pénzalapok igénybevételeivel stb.)

Dr. Pálfi Imre

Hogy is van ez ? Hozzászólás „A szegedi evezés története” című eszmefuttatáshoz...

A VIZPART 1996. áprilisi számában Benke György elmélkedik a szegedi evezősök sanyarú sorsáról.

Kedves Gyuri ! A dolgok nem így állnak, Te, aki a Vízügyi SE elnökségi tagja (is) vagy, tájékozottabb lehetnél!

Most mi is a helyzet ?

Az evezős szakosztály valóban elköltöztött, el kellett, hogy költözzék a mederőrtelpről.

Ez az épületegyüttes, mely nem erre a célra épült, évek óta pénzügyi miatt egyre leromlottabb állapotba került, komplex felújítása kb. 25 millió forintot igényel, erre sem az SE, sem a Vízügyi Igazgatóság nem képes.

De mivel is lett szegényebb az Ativizig? Semmivel! Nem kell fenntartani egy nem állami vízügyi alapfeladatot szolgáló létesítményt.

(Folytatás a 3. oldalon)

Partbecsúszások a Tiszán és a Maroson

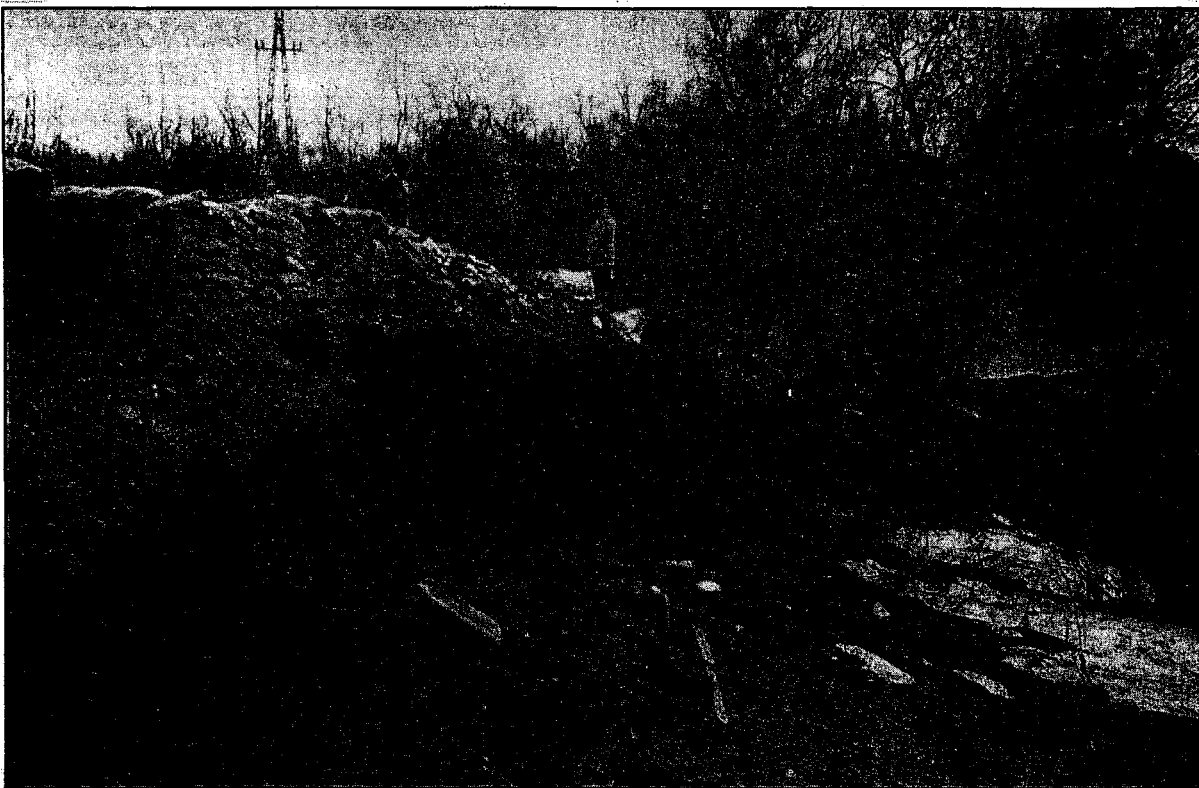
Az árvízvédelmi- és helyi vízvédelmi létesítményeink optimális fenntartásához szükséges pénzügyi fedezet ezidáig is veszélyeztette az árvíz- és helyi vízvédelmi biztonszágot, ugyanakkor eddig folyóinkról hallgattunk, „rájuk pénz évek óta nem tudunk költeni”.

Az 1995 decemberi–1996 januári árvíz levonulását követően észleltük, hogy az Ativizig kezelésébe tartozó 94,2 kilométer tiszai, és a 49,6 kilométer hosszúságú marosi folyószakaszokon a folyók központi medreinek részűi, mederlelei leszakadtak, a rajtuk lévő fákkal együtt a mederbe csúsztak.

A partbecsúszások mértékének megállapítására – a hó és jég eltűnését követően – előzetes felméréseket végeztünk, melyeket tiszai bejárásokkal pontosítottunk.

Ezek alapján megállapítható, hogy a kezelésünkbe tartozó Tisza szakaszon a partok 40 és fél kilométer hosszúságban szakadtak le, ami összes tiszai partszakaszunk mintegy 22 százaléka. A Maroson a Tiszához viszonyítva a partszakadások csak lojális jellegűek, összes hosszuk mintegy 1,0 kilométer.

Az esetek több mint háromnegyed részében a mederrész felső kétharmadánál történt a partleszakadás. Az elválás függőleges értelemben 1,5–2,5 méter között változik. A szakadás több helyen elérte a partél vonalát,

A mártélyi vízkivétel-környéki partbecsúszás, mely tönkretette a műtárgy védelmét biztosító KMZ rézsűburkolatot (Fotó: Bíró Ferenc)

egyes esetekben a partél hátrahúzódtat okozta.

A becsúszások érdekessége, hogy nemcsak a homorú, hanem a domború oldalon is keletkeztek. Az „orrok” (sáteri, anyási) a helyükön maradtak, azonban előtűk és utánuk a partok több 100 méter hosszan beszakadtak. A beszakadások következtében partéleink szabdalattá váltak, a folyószabályozási művekkel nem biztosított partszakaszokon a folyó „fejlő-

désének” üteme felgyorsult, méretének meghatározása új mederfelvételeket igényel, ugyanis számítanunk kell nagyobb hosszakban a túlfeljődött, szabdalatt partok igen költséges helyreállítására (Körös-toroki, nagyfai kanyarulat).

A rézsűfelmozdulásokkal jelentős famennyiség került a folyómederbe, ezért szükségesnek tartanánk a parti lefolyósávon lévő fák letermelését, ezzel a partél

tehermentesítését. A műtárgyakat biztosító kőművek is megrongálta, a szennyvízbevezetés nyomócsövét a partél közelében elszakította.

Szerencsére a Maroson ilyen mértékű partérózió nem észlelhető, de helyi jelleggel és rövidebb hosszban, egy-két hullámtéri csatorna műtárgyat tönkretéve, itt is tapasztaltunk partbecsúszásokat.

A káros jelenségek magyarázata az, hogy az évek óta tartó „száraz időszakot” követő legutóbbi árvíz teljesen átázta a mederoldalakat, és a viszonylag gyors apadással a talajból a mederbe visszafolyó víz a csúszólapon mentén leszakította az évek során feltöltődő tendenciát mutató partoldalakat, melyet a partél közelében lévő, nagy méretű fák által okozott terhelés is elősegített.

Az, hogy a becsúszott partok sorsa mi lesz, még nem tudhatjuk, de az biztosnak látszik, hogy a gyökérzettel együtt vízbe csúszott parti fák elpusztulnak. A hajózóútban lévő fák eltávolítása miatt ugyanakkor a folyamatos medertisztításra fordítandó költségeink jelentős mértékű megemelkedése várható. Azonnali feladatként jelentkezik tehát a hajózóutat elzáró, a hajózást akadályozó fák eltávolítása, az árvízvédelmi töltéseket megközelítő becsúszások felmérése, és szükség szerinti bevédeése, parti erdőterületek kezelőinek felszólítása a szabadon tartandó sávban lévő fák letermelésére.

A fenti feladatokat az ezévi szűkös folyószabályozási-üzemelési és fenntartási hitelkeretünkkel elvégezni nem tudjuk, ezért várjuk az OVF mielőbbi kedvező döntését, a fentiek végrehajtásához szükséges központi célkeret biztosítására.

Keller Péter
tanácsos

Hogy is van ez?

Hozzászólás „A szegedi evezés története” című eszmefuttatáshoz...

(Folytatás a 2. oldalról)

Ez az épület és telek nem került „kötty-vetyére”, hanem kormányengedéllyel a SZEVIÉP Kft. tulajdonába. A SZEVIÉP pedig igenis vízügy, minden tekintetben az, vízügyi munkákat végez, a Vízügyi Igazgatóság az egyszemélyes tulajdonos, szerződés köti a védekezési munkákhoz, mindig is a vízügyi család tagjaként kezeljük a kft. dolgozóit.

A Kft viszont nem ingyen kapta a létesítményt, rendszeres szponzorként készpénzzel támogatja az evezős sportot, 1996-ban ez éppen másfél millió forint, melynek nagyobbik felét már átutalták.

Erről, kedves Gyuri, miért nem beszélsz? Vagy ez is baj?

Na most az „elfekvő”!? Ugye, az elfekvő az a „rossztű” kifejezés, amivel a magukra hagyott, gyógyíthatatlan betegek osztályát illetik.

A katamarán elég öreg és

beteg, de azért került a Tisza Yacht Kft. vizére (a régi téli kikötőbe), hogy ne jusson az enyészet sorsára. Így nem kell minden évben kétszer oda és visszavonni a medencés kikötő és állomáshelye között. A Tisza Yacht Kft. ingyen biztosítja a helyet, s mivel a kikötőt őrizni fogják, így vagyonvédelmet is.

Ez a hely nem nyomortanya, hanem a szegedi tiszai víziturizmus új, remélhetőleg nagyraható bázisa.

És hova is kerültek a versenyzők: vadonatúj, kicsempézett öltözők, fürdők és kondicionáló terem, valamint hajójavító műhely várta őket a Szegedi Szakaszmerőknésg területén.

Igaz, Benke úr ezt még nem ért rá megézni. Kár!

A Tiszán egyébként továbbra is van belvárosi evezős bázis, az úszóházakon, természetesen nem a versenysportnak.

A sportolók lehet, hogy nem a belvárosi Tisza-sza-

kaszon fognak edzeni, de ez miért baj? A belvárosi Tisza-szakasz mederszűkületben van, itt rohangálnak a motoros vízisport új örülte, itt a legszenyebb a Tisza!

Ezzel szemben az edzések az új bázisból következően a Maros torkolat felett, tehát a sokkal nyugodtabb, s főleg tisztább Tiszán folyhatnak.

Míndezért a város nem felelős, így szegyenkeznie sincs oka.

S ugyan mi akadályozza meg az evezősöket, ha minden áron a belvárost akarják látni, esetleg az úszóházi napozó közönség előtt feszténi, hogy néha levezzenek erre a részre?

Kedves Benke Gyuri! Kedves evezős Barátaim!

Nagyon örültem a Dr. Simády Béla emlékverseny szép eredményeinek, drukolok az újabb sikerekért – de a tények tények, ezeket hát el kellett mondanom.

Dr. Kovács Gábor
igazgató
a Vízügyi SE öreg kosarasa

Mikroöntözés a Duna-Tisza közti hátságon

A Duna-Tisza közti hátságon a régóta tartó száraz időjárás és a többféle emberi beavatkozás hatására nagyfokú és tartós talajvízszint süllyedés következett be, ami zavarokat idézett elő a külterületi lakosság vízellátásában. Károkat okozott a mező- és erdőgazdaságban, hátrányosan befolyásolta az üdülők vízforgalmát, végveszélybe sodort különféle védett természeti értékeket.

Az erősen veszélyeztetett zónában – amely Bács-Kiskun, Csongrád és Pest megye hátsági területein mintegy tízezer négyzetkilométerre terjed ki – közel fél millió ember él. Az érintett területen az agrárágazat biztosít megélhetést a lakosság döntő hányadának, ők a továbbiakban is ebben látják jövőjüket. Víz nélkül, öntözés nélkül viszont ez nagyon nehéz.

Milyen öntözési lehetőségek vannak, milyen öntözési módok alkalmazhatók

ezen a hátsági területeken? A Tiszától nyugatra, az Ativizig működési területén a folyó „hatáskörzetében” lévő öntözőrendszerekben (tiszalipai, vidreéri, csanyteleki, percsorai, levelényi, algyői) a mezőgazdaság átalakulása következtében a beöntözött területek nagysága csökkent. A gazdálkodók többnyire szántóföldi zöldségtermesztéssel foglalkoznak, az öntözés ezeken a területeken a szabadföldi esőszerről, részben hagyományos kézi telepítésű, illetve a modernebb, öncsévélhető öntözőberendezésekkel történik. A Duna-Tisza közti hátság középső területén felszíni vízkészletből jelenleg nincs lehetőség öntözésre, kivéve azt a rövid koratavaszi időszakot, amikor esetleg az összegyűlekezett csapadékvíz erre a célra felhasználható. Az itt élő – mezőgazdasági tevékenységet folytató emberek a termelés biztonság-

gosabbá tételéhez többnyire csak a felszín alatti vízkészletekből tudnak vizet nyerni.

A tulajdonosi váltás eredményeként az új tulajdonosok a jövedelmezőbb gyümölcs- és zöldségtermesztést helyezték előtérbe. Ezek a növénykultúrák igen komoly befektetést igényelnek, az öntözés itt semmiképpen nem nélkülözhető.

Ahol kevés a víz, ott van igazán jelentősége a korszerű, víztakarékos öntözőberendezéseknek, az úgynevezett mikroöntözésnek.

A mikroöntözés mint gyűjtőfogalom néhány éve használatos. Az ide tartozó öntözési módok közös jellemzője, hogy vízadagoló elemek kis nyomáson, időegység alatt kevés öntözővizet juttatnak ki az öntözendő növények közelébe. A mikroöntözés különböző formáit ma már világszerte használják.

(Folytatás a 4. oldalon)

Hidrometeorológiai helyzetjelentés

Áprilisban – az időszakra jellemzően – változó, de összességében az átlagosnál szárazabb és kissé melegebb volt az időjárás. A 9–13 napon lehulló csapadék a Tisza vonalában volt a legtöbb, de itt is csak kisebb körzetekben (a Körös és a Maros torkolatánál) haladta meg a sokéves átlagot. A viszonylag hosszú tél még április közepén is hozott havasodást, havazást, helyenként néhány centiméteres, 1–2 napig megmaradó hótakaró is kialakult. A Tisza hegyvidéki vízgyűjtőjének hótakarója lassú olvadással fogyatkozott. A hónap végére 1200–1500 m fölé visszahúzódó hóréteg vastagsága 20–30 cm körüli volt.

Időszak	Atvizig területi csapadék (mm)						
	maximum		minimum		átlag		
	helye	helye	helye	helye	sokévi átl. viszonyított csapad. (%)	eltérés (mm)	
tárgyhavi	58	Magyartérs	13	Békéssámsón	29	59	-20
nov. 1-től	-	-	-	-	264	112	+28

A hónap elején, közepén és végén jelentkező csapadékhullámok idején, de máskor is sokszor volt borult az ég, így a napos órák száma elmaradt az átlagostól. A hőmérséklet rendkívül szélsőségesen alakult: a második dekádban fagyos, a harmadikban nyári napok is előfordultak.

Állomás	Tárgyhavi napfénytartalom (óra)			Tárgyhavi léghőmérséklet (°C)					
	sokévi havi átl. viszonyított %	eltérés	maximum		minimum		átlag		
			dátum	dátum	dátum	dátum		eltérés a sokévi havi átl.-tól	
Szeged	160	84	-30	25	23	-2	14	11,5	+0,3

Folyók vízjárása:

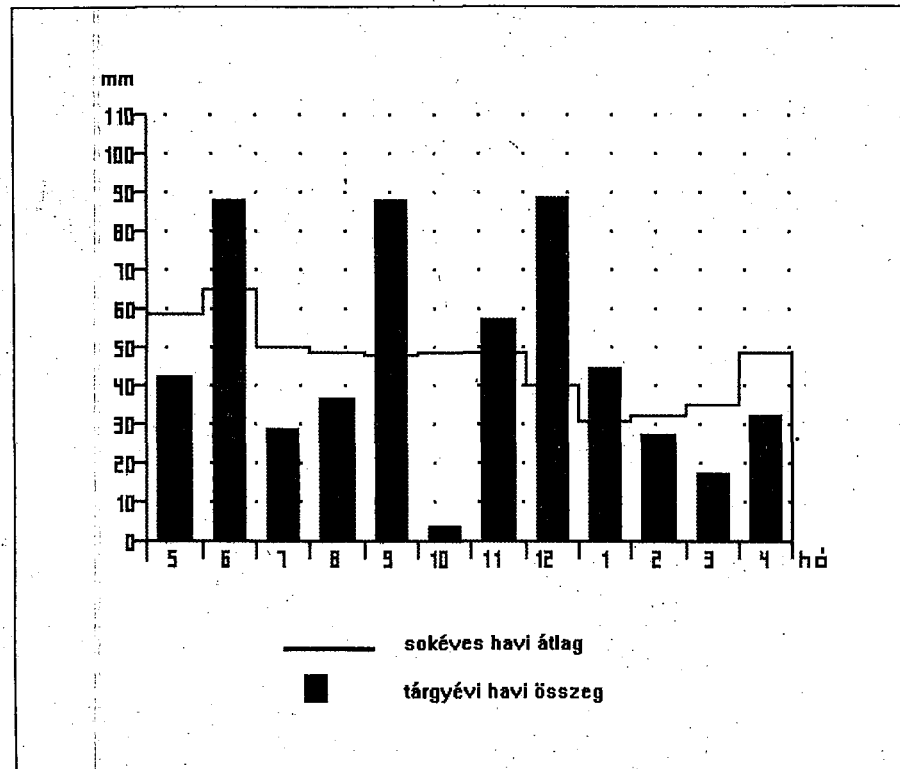
Az egyenletes hóolvadásnak és a kevés csapadéknak köszönhetően folyóinkon csak kisebb árhullámok vonultak le, tartósan a középvízi tartományban maradó, de a sokéves átlag alatti vízszinteket okozva.

Vízmerce	Tárgyhavi felszíni vízállás (cm)						
	maximum		minimum		közép		
	dátum	dátum	dátum	dátum	mederteltség (%)	eltérés	
Körös, Szarvas	466	25.	242	15.	354	45	-134
Maros, Makó	178	10.	60	18.	104	28	-51
Tisza, Szeged	394	11.	236	20.	296	45	-156

A csapadékhiány április utolsó harmadában kezdte számottevően éreztetni hatását a talaj vízkészletében. Ekkorra már nemcsak a felső 20 cm-ben, hanem 20–50 cm között is megszűnt a telítettség: előbbiben 40%, utóbbiban 75% körüli lett a víztartalom. A talajvíz emelkedése folytatódott, általában 10–30 cm-es változásokat mértek. Csökkenés illetve stagnálás is előfordult, de csak kevés helyen. A tavalyi ilyenkorai állapotnál 0,5–1,0 méterrel magasabban, de a sokévi átlagnál – a mélyen fekvő területeket kivéve – alacsonyabban volt a talajvíz szintje. (Készítette a vízrajzi csoport)

Talajvízkút		Tárgyhavi közepes talajvízállás (cm)		
száma	helye	terep alatt	változás az elmúlt hónapoz viszonyítva	eltérés a sokéves havi átlagtól
453	Vásárhely	349	+16	-23
473	Mezőhegyes	564	+7	-112
829	Kecskemét	n.a.	n.a.	n.a.

Havi csapadékösszegek alakulása az Atvizig területén 1996. április

Evezős programok

XIII. SZEGEDI NEMZETKÖZI REGATTA (MÁJUS 4-5.)

A hagyományos versenyt az idén is nagy érdeklődéssel kísérte az evezős társadalom. A verseny a Szegedi Vízügyi Sportegyesület kezdeményezésére a magyar evezős sport és a szegedi evezés nagy jótétjének emlékére most már évek óta Dr. Simády Béla emléktárgy.

Hat nemzet huszonhat klubjának evezősei vetélkedtek a Maty-éri gróf Széchenyi István evezőspályán a Lapis András által készített gyönyörű érmekért és a sok szép kupáért.

A Szegedi Vízügyi Sportegyesület maroknyi csapata (mindössze négy versenyző) szépen helytállt, hiszen a Csonka Csaba–Lele László felnőtt kormányos nélküli kettes a verseny mindkét napján győzött, Ádám Péter az ifjúsági egypárevezősök versenyében az első napon második lett, de a második napon már nem adta alább az aranyéremnél.

Ugyancsak első lett a férfi felnőtt kormányos nélküli hajók versenyében a csepeli Beck Miklóssal megerősített Csonka Csaba–Lele László–Mármárosi János együttes.

Három érmet vártunk a verseny előtt – mondta Kurucz Gyula SE-elnök – ötöt sikerült szerezniük. Ezzel elégedettek vagyunk.

NYÍLT VIDÉK BAJNOKSÁG (SZEGED, MÁJUS 25-26.)

A Magyar Evezős Szövetség szabálya szerint vagy a vidék-bajnokságon, vagy a Budapest-bajnokságon minden evezősnek el kell indulnia, aki az országos bajnokságon rajthoz akar állni.

Ezért aztán nem csoda, hogy népes mezőny jött össze a kétnapos viadalra. Még a Vajdaságból is eljött három klub (nyílt verseny lévén), velük együtt 15 egyesület 189 versenyzője mérhette össze erejét.

A Szegedi Vízügyi Sportegyesület versenyzői közül két fiú kivételével (Ádám Péter a kölni regattán igyekezett a világbajnoksági indulás lehetőségét kiharcolni, Mármárosi János pedig a luzerni versenyre készült, ahol az olimpiai kiküldetést szeretné elérni – kiküldetésükről a Magyar Evezős Szövetség még nem döntött) szinte mindenki benevezett a küzdelmekre.

Az eredmények dicsérete:

Bajnokok:

Lele László: férfi felnőtt egyetemi egypárevezős,

Csonka Csaba – Lele László: egyetemi kormányos nélküli kettes és férfi felnőtt kormányos nélküli kettes,

Sobják Dániel: fiú mini egypárevezős (10-11 évesek)

Ezüstérmesek:

Hansel Balázs: egyetemi kormányos nélküli kettes, versenyegyesületben Bátor Tamással (MEC),

Csonka Csaba: férfi felnőtt egypárevezős,

Sólyom Péter: férfi serdülő egypárevezős,

Danyi Róbert – Kószó Ferenc: férfi felnőtt kétpárevezős,

Kitka Gergely – Kónya Gábor: férfi serdülő kétpárevezős,

Lele László – Danyi Róbert – Kószó Ferenc – Csonka Csaba: férfi felnőtt négy-párevezős,

Bronzérmesek:

Dorka Péter – Tarjáni Tibor: felnőtt kormányos nélküli kettes,

Antal Alexa: lány mini egypárevezős (13 évesek),

Imre Zsófia (versenyegyesületben a Tiszai Evezős Egyesület versenyzőjével, Tóth Fridával): felnőtt könnyűsúlyú kétpárevezős,

Szalma Elemér: fiú mini egypárevezős (12 évesek),

Negyedik helyezést ért el: Lénárt Sarolta: lány serdülő egypárevezős, Kitka Gergely: fiú serdülő egypárevezős. Ötödik lett: Sobják Dániel: fiú mini egypárevezős (12 évesek), hatodikok: Sólyom Péter: serdülő egypárevezős, Csonka Csaba – Lele László: férfi könnyűsúlyú kétpárevezős.

A versenyzőknek és edzőiknek gratulálunk, a versenyeken jó szereplést kívánunk!

Mikroöntözés a Duna-Tisza közti hátságán

(Folytatás a 3. oldalról)

De igazán nagy jelentősége az olyan arid, szemi-arid területeken van, ahol az öntözővíz beszerzése gondot okoz, vagy nagyon költséges.

A műanyagok általános használatának elterjedése a különböző mikroöntöző berendezések gyártását, felhasználását is felgyorsította. Fejlesztésük, alkalmazásuk Ausztráliában, Izraelban és az USA-ban látványosan előtérbe került.

A mikroöntözés módozatai:

– Felszín alatti: ilyenkor az öntözővizet szállító csövek és vízkiadagoló elemek a talaj felszíné alatt, az öntözendő növények gyökérzónájában helyezkednek el, ott történik a víz kijuttatása is. Jól alkalmazható a módszer sportpályák, parkok gyepének öntözésére, illetve a gyökérzónák vizigényének kiszolgálására.

– csepegtető öntözés esetében valamilyen vízkiadagoló elemet keresztül csepegtetjük ki az öntözővíz a növény közelében a talaj felszínére. Ezt a módszert elsősorban ültetvények és nö-

vényházi növények öntözésére használják.

– Vízszintes öntözés során a víz a kiadagoló elemtől távolabb kerül a növényre, vagy a talaj felszínére, a szórófejek szerkezeti kialakításától függően sugár-, vagy cseppalakban. Leginkább növényházakban, nagy páratartalmat igénylő növényeknél, illetve szabadföldön a lombosított gyökérzóna öntözésére alkalmazzák.

– Felületi mikroöntözés: kis nyomáson, időegység alatt kevés vízzel történik, a talajt csak az öntözendő növény közvetlen közelében nedvesítjük át. Ez a módszer ültetvényekben, parkokban eredményes.

A mikroöntözéssel igen jól lehet alkalmazkodni az öntözendő növényekhez és a terjedettségükhöz. A vízellá-

tás felszíni, vagy felszín alatti vízkészletből történhet. A vízellátási központ igényes, körültekintő szerelést kíván. A Duna-Tisza közén a kiszivattyúzott felszín alatti talajvizet minden esetben szűrőn keresztül juttatjuk az öntözőhálózatba. Igen fontos a kiadandó víz minőségének ismerete, már azért is, mert a kiadagoló berendezések kis nyílásúak, eltömődésük, elzáródásuk könnyen előfordulhat. A vízszétosztó rendszerhez a szűrőn kívül tápoldatozó, nyomásmérő, visszacsapószelep és tolózárok tartoznak. A rendszer üzemeltetéséhez automatika is beszerezhető, ami megfelelő programozással igen jó segítője a munkának.

Kádár Mihály

VÍZPART

Az Alsó-Tisza-Vidéki Vízügyi Igazgatóság lapja

Szerkeszti a szerkesztő bizottság,

elnöke és felelős kiadó: dr. Kovács Gábor

Felelős szerkesztő: Pálfi Katalin

Szerkesztő: Benke György

Szerkesztőség: H-6701 Szeged, Ft.: 390, Stefánia 4.

T.: 62312-933 – Fx.: 323-774 – Tx.: 82-239

Nyomás: „NORMA” Nyomdász Kft., 6800

Hódmezővásárhely, Rárósi út 10., T.: 62341-249

